

Alkotmánybíróság  
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

Budapest Környéki Törvényszék útján

Budapest Környéki Törvényszék  
Gazdasági Kollégium  
Peres Csoportja

Érke: 2019-07-15

Érk. módja: személyesen / postán / gyűjtőlada /  
e-mailen / faxon

Melléklet:

Ügyszám: 5G40372/2017/13

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, [REDACTED] (lakcím: [REDACTED]) továbbiakban:  
Indítványozó), képviselőjében eljárva (ügyvédi meghatalmazás I/1. szám alatt csatolva) a  
következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok  
alapján a Kúria Gfv.VII.30.390/2018/4. számon hozott ítéletét, valamint a Kúria eljárását  
megelőző eljárásban a Budapest Környéki Törvényszék 5.G.40.372/2017/13. számú  
ítéletét, valamint a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság 8/2016. számú ítéletét,  
mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg.

A kérelem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének XIII. cikk (1) bekezdése  
[tulajdonhoz való jog] – ezzel összefüggésben az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének  
második fordulata [fogyasztói jogok védelme] –, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése  
(tisztességes eljáráshoz való jog – törvényes bíróhoz való jog részjogosultsága).

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az  
Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a és 43. § (1) és (4) bekezdése, amely  
alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját,  
és megsemmisítheti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntéseket.

Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy Indítványozó felperes volt a kúriai ítélet  
által lezárt ügyben, illetőleg az annak alapjául szolgáló ügyben.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: IV/1255-0/2019

Érkezett: 2019 JÚL 24.

Példány: Kezelőiroda:

Melléklet: db

Az irat elektronikusan beérkezett

készült a központi nyilvántartásból

Budapest Környéki Törvényszék  
Gazdasági Kollégium  
Peres Csoportja

2019-07-16

aláírás  
Dr. Dessewffy Alice  
ügyvéd  
KASZ: 35058010

A Kúria ítéletét az Indítványozó jogi képviselője útján 2019. május 17-én vette kézhez, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 28. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), mivel egyrészt Indítványozó tulajdonhoz való jogának teljes elvonására került sor ellentmondó szerződési feltételek önkényes alkalmazásával, másrészt pedig mindezt egy olyan bírói fórum vizsgálta érdemben kizárólag, amelynek hatásköri kikötésére egyoldalúan a másik fél által került sor, így a fogyasztónak minősülő Indítványozó valójában nem élhetett a szerződési szabadságból fakadó jogával, hogy saját maga mondjon le állami bírójáról.

A panasz tehát hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az Indítványozó előadásával és annak szándékolt tartalmával.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

Kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy az alapeljárás iratait – ideértve a választottbírói és a rendesbírói eljárás iratait is – az Abtv. 57. § (3) bekezdése alapján szíveskedjék az ügyben eljáró bíróságok megkeresésével beszerezni.

## I. A tények

1. Az Indítványozó a [REDACTED] alperessel (továbbiakban: alperes) 2014. március 24. napján határidős, opciós és deviza spot befektetési számlaszerződést (a továbbiakban: Keretszerződés; I/2. szám alatt mellékelve) kötött. A szerződés tárgya az alperes által az Indítványozó részére az alperes Üzletszabályzata és annak mellékletei (I/3. szám alatt mellékelve), mint általános szerződési feltételek, és a Keretszerződés alapján befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektető szolgáltatási tevékenység nyújtása. A Keretszerződés alapján **az alperes megkeresésére Indítványozó megbízta az alperest**, hogy nyisson és vezessen a részére határidős, opciós és deviza spot befektetési számlát, eseti derivatív-befektetésekre, azok értékesítésére, mobilizálására vonatkozó megbízásait, valamint az eseti értékpapír-adásvételi megbízásait és egyéb rendelkezéseit hajtsa végre, illetve **szükség szerint lássa el az Indítványozót azokkal az információkkal, amelyek befektetési döntéseihez szükségesek, és ennek során befektetési tanácsadási szolgáltatást is nyújtson.**

2. A Keretszerződés V.1. pontja alapján a pénzügyi biztosítékok fedezeti értékét az alperes határozza meg, az ügyfél az ügyletkötés folytán keletkezett nyitott pozíciója fennállásának ideje alatt köteles folyamatosan biztosítani az adott pozíció fenntartásához szükséges, a társaság által előírt mértékű biztosítékot (a szükséges mértékű fedezetet). Ha a veszteség rendezéséhez további pénz is szükséges, az alperes jogosult külön előzetes értesítés nélkül kényszerlikvidálás útján értékesíteni **ezen összevont számlán** az alapbiztosíték fedezetéül szolgáló – a már óvadékul zárolt, és a még fedezetül le nem kötött – értékpapírokat. Továbbá, arra az esetre, ha a határidős és opciós összevont számlával kapcsolatos előbbi kényszerlikvidálás után is marad az ügyfél által még megfizetendő veszteség összeg, annak rendezése érdekében alperes jogosult a társaságnál vezetett bármely másik összevont számláján – kivéve az összevont nyugdíj-előtakarékossági számláján, tartós befektetési számláján, valamint a lombardszámláján – az ügyfél javára nyilvántartott, a veszteség rendezéséhez szükséges pénzt és értékpapírt óvadékul zárolni.

3. A Keretszerződés V.3. pontja a deviza spot, mint tőzsdén kívüli ügyletekre vonatkozó **egyedi szabályokat** tartalmazza. Eszerint deviza spot (vagy prompt) minden olyan tőkemozgással járó egyszeri deviza adásvétel, amelynél a teljesítés időpontja a kötésnapot követő azon nap, mely mindkét devizában munkanap, és ameddig mindkét devizában eltelt két munkanap. A Keretszerződés V.3. bekezdése értelmében az alperes deviza spot ügyletre

vonatkozó eseti megbízást kizárólag úgy fogad el, ha az eseti megbízás felvételével egy időben ügynevezett STOP megbízást is ad az ügyfél. Az alperes az egyes megbízásokhoz kapcsolódóan az adott STOP szint alapján kiszámította a kötelezően elhelyezendő óvadékot, melyet a felperes az alperes, a befektetési szolgáltató rendelkezésre bocsátott (Keretszerződés V.3.9.).

4. A Keretszerződés V.3.3. pontja az alábbiakat tartalmazza: „Ügyfél tudomásul veszi, hogy a stop megbízás akár rosszabb szinten is teljesülhet, mint a stop megbízásban szereplő aktiválási ár.” Tehát, csak a deviza spot ügyletek esetében lehetséges az, hogy az óvadék összegén felüli, vagyis a stop megbízást meghaladó veszteség terhelheti a fogyasztót.

5. 2015. január 15-én történt váratlan CHF erősödés miatt Indítványozót jelentős veszteség érte ezen nyitott EUR/CHF pozíciók zárásából adódóan, azonban vesztesége nem állt meg a STOP szint alapján alperes által kalkulált körülbelül 46.000,- USD összegnél, hanem a pozíciók a STOP szintet átugorva, még alacsonyabb árfolyamon kerültek zárásra. Az alperes nem csupán Indítványozónak a kifejezetten óvadékként elhelyezett pénzét (amely a veszteségkorlátozásra hivatott STOP szint alapján került meghatározásra), hanem a 2015. január 14-én nem óvadékként nyilvántartott 14.097.897,- Ft összegű pénzeszközét is az árfolyamveszteség csökkentésére fordította, annak ellenére, hogy mind az alperesi honlap, mind a hangfelvételekkel bizonyított brókeri tájékoztatás szerint a felperesi veszteség ezt a stop szintet nem haladhatja meg. Itt szükséges rögzíteni, hogy az érintett 14 millió forintnyi összeg egyrészt az Indítványozó által az alperesnél eleve elhelyezett pénzüsszegekből, másrészt az addigi ügyletek során realizált bevételből tevődött össze, amely mind az **Indítványozó tulajdonában álló, szabad pénzeszközök voltak, ezek felett Indítványozó szabadon rendelkezhetett, döntése alapján akár ki is vehette volna azt az alperesi intézetnél vezetett számláról.**

6. Az Indítványozó az alperes ezen magatartását – ti. olyan pénzeszközeinek levonását, amelyek nem a fedezet céljából szolgáltak – jogellenesnek találta, erről a felek hosszas levelezést folytattak az egymás közötti jogvita békés úton történő rendezése érdekében. Ezt követően az Indítványozó egyezségi kísérletre hívta az alperest, aki a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt a 34.Pk.40029/2016. sz. eljárás során nem jelent meg. Az egyeztetések sikertelenségére tekintettel Indítványozó a Keretszerződés X.5. pontja alapján a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbírósághoz fordult (a 14.097.897,- Ft, mint jogellenes elvont tulajdona visszafizetése iránt). Indítványozó három jogcímen terjesztett elő kereseti kérelmet (I/4. számon mellékelve):



- (i) Indítványozó elsődleges kereseti kérelme szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránti igény volt, a Ptk. 6:142. § alapján;
- (ii) Indítványozó másodlagos kereseti kérelemként kérte, hogy a Választottbíróság állapítsa meg, hogy a felperes és az alperes közötti szerződés a Ptk. 6:96. §-a alapján jó erkölcsbe ütközik, ezáltal pedig semmis;
- (iii) harmadlagos kereseti kérelemként Indítványozó azt kérte, hogy a Választottbíróság állapítsa meg a Indítványozó és az alperes közötti szerződés szóban forgó ügyletre vonatkozó rendelkezéseinek tisztességtelen – ezáltal pedig semmis – voltát a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján.

**7. Az elsődleges kereseti kérelem alapján Indítványozó előadta, hogy a Keretszerződés V. fejezet 3. pontja („Deviza spot, mint tőzsdén kívüli Ügyletekre vonatkozó egyedi szabályok”) tartalmazza a deviza spot ügyletekre vonatkozó speciális (azaz az általánostól eltérő) szabályokat, határozottan akként fogalmazva, hogy a deviza spot ügyletek esetén /és csakis a deviza spot ügyletek esetén/ a stop megbízás akár rosszabb szinten is teljesülhet mint a megbízásban szereplő aktiválási ár, vagyis a Stop szint alapján kalkulált óvadéki összeget meghaladhatja a veszteség ezen jogügyletek esetén.. Miután azonban az Indítványozó állítása szerint ő nem deviza spot ügyletet kötött, az óvadékba helyezett pénzeszközön kívül további veszteség az Indítványozót nem terhelheti.**

**8. Választott Biróság 8/2016 sz. ítéletében (I/5. számon mellékelve) az elsődleges kereseti kérelem keretén belül megállapította, hogy Indítványozó és alperes nem deviza spot ügyletet kötött; Indítványozó és alperes között létre jött ügylet atipikus, vagyis a szerződés típusa semmilyen módon nem állapítható meg; tovább, hogy Indítványozó fogyasztónak minősül. A 2017. január 26-án tartott tárgyaláson (jegyzőkönyv I/6. számon mellékelve) Indítványozó személyes meghallgatására is sor került. Ennek keretében Indítványozó előadta, hogy foglalkozását tekintve mérnök, a közgazdaságtanhoz hivatás-szerűen nem ért, és noha korábban is rendelkezett különböző típusú befektetésekkkel, az alperesnek adott megbízás keretében szakértelem hiányában teljes egészében az ő portfóliójával foglalkozó brókerre bízta az egyes pénzműveletek bonyolítását (ld. jegyzőkönyv 5. oldal alja).**

**9. A választottbírósági ítélet megállapította azt is, hogy az alperes megszegte a tájékoztatási kötelezettségét, szerződésszegést követett el, az Indítványozónál felmerült**

**kár és az alperesi magatartás között azonban nincs meg az ok okozati összefüggés, mert az irányadó jogszabályokból és a szerződés egészéből kiindulva az ügyletet úgy kell értelmezni, hogy a teljes veszteséget az Indítványozónak kell viselnie – annak ellenére, hogy Indítványozó fogyasztói minőségében vett részt a jogügyletben.**

10. Indítványozó az ítélettel szemben kereseti kérelemmel (I/7. számon mellékelve) fordult a Budapest Környéki Törvényszékhez választottbíróági ítélet érvénytelenítése tárgyában. Ennek és az I/8. számon mellékelt keresetkiegészítés keretében Indítványozó kérte, hogy a bíróság a választottbíróóság 8/2016. számú ítéletét érvénytelenítse, mivel az közrendbe ütközik. A keresetben az Indítványozó a következőket adta elő a Ptk. 6:86. § (2) bekezdésének és a Ptk. 6:103. § (2) bekezdésének sérelmére hivatkozással.

11. Az Üzletszabályzat I. (Általános) Része 9.3. pontjának, valamint II. (Különös) Része 3.6.4. pontjának rendelkezései a gyakorlatban teljes ellentétben álltak a Keretszerződés V.3.1. és V.3.3. pontjaival, sőt a Indítványozó által adott megbízások tekintetében összességében is ellentmondás van a Keretszerződés és az Üzletszabályzat rendelkezései között, így Indítványozó hivatkozott arra, hogy kötelező lenne alkalmazni a Ptk. 6:86. § (2) bekezdését is: „Ha az általános szerződési feltétel tartalma vagy a szerződés más, egyedileg meg nem tárgyalt feltételének tartalma a jognyilatkozat értelmezésére vonatkozó rendelkezések és az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel alkalmazójával szerződő fél számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén ezt a szabályt kell alkalmazni a szerződés bármely feltételének értelmezésére.” Ez utóbbira azért is hivatkozott Indítványozó, mert bár alperes szerint deviza spot ügyletre adott megbízást Indítványozó, ezt sem a felek között létrejött Keretszerződés, sem pedig az alperes Üzletszabályzata nem erősítette meg.

12. Az Üzletszabályzat 9.3 pontjának, illetve a Keretszerződés 5.3.3. pontjának releváns részeit az alábbiakban mutatjuk be. Keretszerződés: V.3.3. pontja: A Társaság Deviza spot Ügyletre vonatkozó eseti megbízást kizárólag úgy fogad el, ha az eseti megbízás felvételével egy időben un. stop megbízást is ad az ügyfél. Ebben a tekintetben egy összetett eseti megbízásról van szó. Mindezekre tekintettel a Társaság üzletkötője megtagadja az eseti megbízást, ha az ügyfél stop megbízás nélkül kíván deviza spot ügyletet kötni. Ügyfél tudomásul veszi, hogy a stop megbízás akár rosszabb szinten is teljesülhet, mint a stop megbízásban szereplő aktiválási ár. A stop megbízás megadása történhet a stop loss ár

meghatározásával vagy a távolság – azaz a stop loss ár és a kötési ár közötti eltérés nagyságának – megadásával. Ez utóbbi esetben a Tőzsdeügynökség az ügylet bekötése esetén azonnal és automatikusan meghatározza az ügylethez kapcsolódó stop loss árat, melyet az ügyfél a továbbiakban a 3.11.-nek megfelelően módosíthat.

Üzletszabályzat 9.3. pontja: Az ügyfélnek a társaságnál vezetett ügyfélszámláján, értékpapírszámláján, illetve a társaságnál az ügyfél által letéti őrzési vagy letétkezelési szerződés keretében elhelyezett, vagy egyébként a társaság birtokában lévő valamennyi pénze és értékpapírja az ügyfélnek a társasággal szemben fennálló bármely nyilvántartott tartozása biztosítékaul szolgál óvadék jogcímén. A társaság jogosult az ügyfélnek a társasággal szemben fennálló lejárt tartozását az ügyfélnek az általa vezetett számláin nyilvántartott, illetve a társaság birtokában lévő eszközei terhére közvetlenül kielégíteni. A társaság a kielégítési joga megnyílásakor az ügyfélhez címzett, egyoldalú nyilatkozattal – a biztosított követelés összege erejéig – megszerezheti az ügyfél számláin nyilvántartott pénzeszközök ill. pénzügyi eszközök tulajdonjogát.

13. Érvelt az Indítványozó azzal is, hogy mivel ezeket az iratokat minden egyes ügyfélnek alá kell írnia, így nagyszámú érintett van ugyanabban a helyzetben, mint az Indítványozó, a választottbírósi ítéletnek pedig ebből kifolyólag széleskörű hatása van. Hangsúlyozta, hogy az ítélet az alperessel, mint befektetési szolgáltatásokat nyújtó intézménnyel szembeni követelményeken lényegesen enyhít, és így erőfölénybe helyezi a szolgáltatót. Hangsúlyozottan hivatkozott az Indítványozó az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmére is: így felhívta az M) cikk (2) bekezdésének utolsó mondatát, amely a fogyasztók védelmét írja elő, és amelyet a választottbírósi ítélet – az alperes fogyasztói jogokat sértő magatartásának szankció nélkül hagyásával – megsértett.

14. Indítványozó rámutatott, hogy a gazdasági-társadalmi rend alapjait sérti a választottbírósi ítélete, amely kiüresíti egyrészt a kártérítés hármasszabályát, másrészt felülírja a prudenciális szabályokat. Sérelmezte keresetében az Indítványozó, hogy tévesen értelmezi a jogról való lemondás kérdését a választottbírósi ítélet, valamint, hogy az Indítványozót akadályozta a fórum ügyének előadásában. Különösen ekként azonosítja Indítványozó azt a momentumot, hogy a választottbírósi ítélet terhére ró olyan bizonyítatlanságot, amelyre nézve egyrészt tett tényállítást (ld. alperesi honlap tartalma, mely vonatkozásban a Bíróság megállapította azt, hogy az nem releváns, mert nem a tárgyi időszakra vonatkozik, holott pontosan a tárgyi időszakra vonatkozott, csak a Választottbírósi ítélet tévesen a

nyomtatás dátumát vélte a releváns dátumnak), másrészt az eljárás során a fórum nem jelezte, hogy pl. a számlakivonatok ügyében további előadásokat vár az Indítványozótól, épp ellenkezőleg, kérdéseket tettek fel neki ezzel kapcsolatban azt a látszatot keltve – megtévesztően –, hogy Indítványozó előadását az ügy megítéléséhez elégségesnek találják.

15. A Budapest Környéki Törvényszék 5.G.40.372/2017/13. számon hozott ítéletében (I/9. számon mellékelve) az Indítványozó keresetét elutasította, mivel azt nem találta alaposnak. Azon indítványozói hivatkozást, mely szerint a választottbírósági eljárásra vonatkozó kikötés semmis, így a fórumnak nem is volt hatásköre a jogvita eldöntésére, elkésztésre hivatkozással utasította el a rendesbíróság, valamint arra a tényre alapozva, hogy ezen Bíróság előtt indított pert maga az Indítványozó. A döntés érdemi felülvizsgálatát – annak közérdekbe és nem utolsó sorban Alaptörvénybe ütközésének állítása ellenére – nem végezte el, holott a törvényszék maga is kiemelte, hogy erre abban az esetben kerülhet sor, ha az ítélet „olyan alapvető jogelvekkel kerül szembe, amelyek egy-egy törvény kereteit messze meghaladják”.

16. Indítványozó az ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel (I/10. számon mellékelve) élt, amelyben előadta, hogy a törvényszéki ítélet megsértette az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, a Ptk. több szakaszát, és a Vbt. rendelkezéseit is. Indítványozó rámutatott, hogy a választottbírósági ítélet az Indítványozó fogyasztói minősége ellenére jogellenesen és szövegellenesen értelmezte a vizsgált Keretszerződést és Üzletszabályzatot, ez pedig közrendbe ütköző, és így a törvényszék általi érvénytelenítésnek lett volna helye. Közrendbe ütközés kapcsán hangsúlyozta, hogy a Ptk. fogyasztó javára történő értékelési kötelezettséget előíró kógens szabályának elmaradása tulajdonképpen az Alaptörvényben biztosított fogyasztói jogok védelmének kiüresítésére vezet.

17. A törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben vezetett elő érvelést Indítványozó arra nézve, hogy a törvényszék ítélete sérti a Vbt. előírásait, mivel meg kellett volna állapítania, hogy az ügyben a választottbíróságnak nem volt hatásköre és így maga a választottbírósági döntés érvénytelen. Ezt az érvet egyrészt – a törvényszék ítéletében foglaltakkal ellentétesen – az Indítványozó már a keresetében felhozta a jogsértés megjelölése útján, másrészt ezt hivatalból kellett volna észlelnie már magának a választottbíróságnak is. **Határozott tehát az Indítványozó álláspontja abban a vonatkozásban, hogy a választottbírósági illetékesség kikötésének tisztességtelenségét hivatalból kellett volna észlelnie a választottbíróságnak, erről a Feleket tájékoztatni kellett volna, majd a tájékoztatást követően, indítványozói**



**kifogás esetén, a pert hatáskör hiányában, a Vbt. 3. § (1) bekezdés c) pontja alapján megszüntetni.**

18. Ezen felül meg kellett volna állapítsa a törvényszék azt is, hogy Indítványozót elzárták az ügye előadásának lehetőségétől akkor, amikor csak az ítéletből értesült arról, hogy a választottbíró nem találta elégségesnek az általa előadottakat.

19. Indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria Gfv.VII.30.390/2018/4. számú ítéletében (I/11. szám alatt mellékelve) elutasította, a törvényszéki ítélet hatályában fenntartotta. Az ítélet 2019. május 17-én került kézbesítésre Indítványozó jogi képviselője részére elektronikus úton. Fent előadott tényállásból és az alább részletesen kifejtett jogi indokolásból kifolyólag:

- sérült Indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga (törvényes bíróhoz való jog),
- tulajdonhoz való joga
- és nem teljesült az alaptörvényi kitétel a fogyasztók védelme kapcsán.

## II. A bírói döntések alaptörvény-ellenességének okai

Előljáróban a választottbírói eljárás, mint az Indítványozó jogsérelmét eredendően okozó különleges bírósági fórum eljárása kapcsán rögzítem a következőket.

Az Indítványozó tisztában van az Alkotmánybíróság választottbírói ítéletek kapcsán kialakított azon gyakorlatával, mely szerint a választottbírói kikötésével a felek a szerződési szabadságukkal élnek és ezzel egyidejűleg lemondanak a semmiképp nem abszolút bírósághoz forduláshoz való jogukról, illetőleg a jogorvoslathoz való jogukról [ld. pl. 604/B/1990- AB határozat; 1282/B/19993. AB határozat; 3118/2013. AB végzés].

Előbbi gyakorlat azonban nem alapozhatja meg az Indítványozó panaszának visszautasítását a következő okok miatt.

Mindenekelőtt rögzítem, hogy a jelen beadványban állított alapjogsérelmek nem a fenti alkotmánybírói gyakorlatban lefektetett és egyúttal alkotmányossági felülvizsgálat tárgyává nem tehető alapjogokat érintik – legalábbis semmiképp nem abban a kontextusban, ahogy a t. Alkotmánybíróság eddig vizsgálat tárgyává tette a választottbíráskodás kérdéskörét. Az alapügy a választottbírói eljárástól kezdődően – amelyet a rendesbírói eljárás csak konzervált – az Indítványozó tulajdonhoz való jogát érinti (az alperes által jogellenesen fedezetül levont pénzüsszege kapcsán), illetőleg a választottbírói eljárás létjogosultságának (jogalapjának) vizsgálatát, avagy a törvényes bíróhoz való jogot. Ezzel összefüggésben utalok rá, hogy nem hiába emeli ki a Ptk a hatásköri szabály semmisségét, hiszen a jogszabálysértést rendes jogorvoslattal nem lehet orvosolni, és **megszületik az erőfölénnyel való visszaélés**, ami a pénzügyi intézmények jogügyleteinek, egyoldalúan előkészített szerződéseinek esetében társadalmilag is rendkívül fontos. Ezen felül – noha közvetlenül alkotmányjogi panaszban nem hivatkozható – az Indítványozó rá kíván mutatni a fogyasztói jogok alaptörvényi védelmének megsértésére is a meghozott ítéletekkel összefüggésben.

Előbbiekből kifolyólag kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy Indítványozó panaszát érdemi vizsgálatnak alávetni szíveskedjék az alább kifejtett alapjogsérelmek és alkotmányos követelmény sérelme miatt.

## A tulajdonhoz való jog sérelme

1. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tulajdonhoz való jogot, amelyhez mindenkinek joga van, egyben társadalmi felelősséggel is jár.

2. Ahogy azt az Alkotmánybíróság 20/2014. (VII. 3.) számú határozata is kimondta, mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy az Alkotmánybíróság két évtizedes gyakorlata szerint [64/1993. (XII. 22.) AB határozat] „[a]z alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai [...] nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával. [...] Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.” (ABH 1993, 373, 379–380.).

3. Ugyanez a határozat kimondta: „Az alapjogi tulajdonvédelem sajátosságai miatt az állami beavatkozás alkotmányosságának megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett. Az alapjogkorlátozás szükségessége, illetve elkerülhetetlensége vizsgálatánál itt eleve figyelembe kell venni, hogy az Alkotmány 13. § (2) bekezdése a kisajátításhoz csupán a közérdeket kívánja meg, azaz, ha az értékgarancia érvényesül, ennél szigorúbb szükségesség nem alkotmányos követelmény. A tulajdon társadalmi és gazdasági szerepe, különösen az egyes szabályozó intézkedések beleilleszkedése adott gazdaságpolitikai feladatokba, egyébként is sokkal nehezebbé teszi a szükségesség vagy elkerülhetetlenség megállapítását, mint más alapjogok esetében, ahol inkább lehetséges általános érvényű viszonyítás.”

4. „Demokratikus társadalomban természetes, hogy a tulajdont érintő gazdasági és szociális kérdésekben a közérdeket igen eltérően ítélik meg. A törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybírósági vizsgálata ezért nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem – még ha formálisan nem is a közérdek fennállására irányul, hanem a szükségesség-arányosság ismérveit alkalmazza – arra kell szorítkoznia, indokolt-e a

közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a közérdekű megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot [...]

5. [...] a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál viszont az Alkotmánybíróság általában is meghatározhatja azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás alkotmányosságát eldöntik. Ezzel ellensúlyozhatja azt a kényszerű veszteséget, amelyet a jogbiztonság közérdek szükségességének korlátozott felülvizsgálata miatt szenved. Aránytalannak tekinti például az Alkotmánybíróság a tulajdonkorlátozást, ha annak időtartama nem kiszámítható. [...] Más esetekben a tulajdonkorlátozás arányosságához szükséges lehet a kártalanítás.” (ABH 1993, 373, 381–382.).

6. A tulajdonhoz való jog tehát nem minősül korlátozhatatlan alapjognak: az Alaptörvényben foglalt feltételek teljesülése estében – a megfelelő alapjogi garanciák tiszteletben tartása esetében – az állami beavatkozás nem kizárt. Különös jelentőséggel bír e körben az a tény, hogy amint azt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata is deklarálja, „a tulajdon társadalmi felelősséggel jár”. A tulajdon korlátozását megvalósító szabályok alkotmányossági megítélésükor tehát az Alkotmánybíróság a korábbi Alkotmány alapján kialakított gyakorlatára támaszkodott, figyelembe vette azonban azt is, hogy az Alaptörvény maga hangsúlyozza a tulajdon társadalmi felelősségét, nemzetgazdasági, szociális funkcióját és ezek összefüggésrendszerét, a tulajdon ebből adódó kööttségeit is.

7. A tulajdonjogot érintően a korlátozásoknak klasszikusan két csoportját lehet elkülöníteni. A tulajdon elvétele (államosítás, kisajátítás) a legsúlyosabb beavatkozás, hiszen ez a tulajdon feletti – rendelkezési – jogosultságokat, a tulajdon minden részjogosítványát teljes egészében megszünteti. A második csoportba a tulajdon használatát szabályozó rendelkezések (tipikusan pl. építési előírások), illetve a tulajdont terhelő közterhek (pl. adók) fizetésére vonatkozó szabályok tartoznak. Ugyanakkor e hagyományos csoportosítás mellett létezik egy harmadik csoport is: ezt a csoportot azok az állami beavatkozások képezik, melyek nem sorolhatók az előző két csoportba, nem szüntetik meg teljes mértékben a tulajdonosnak a dologhoz fűződő jogosítványait, de mégis lényeges – akár a kisajátításhoz mérhető – módon érintik a tulajdon tárgyát, korlátozzák (pl. gyengítik) a tulajdonos jogait.

8. A 3226/2015. (XI. 23.) AB határozat a következőket rögzíti: az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A tulajdon jogi fogalmát



és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is, amely rámutatott, hogy a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében továbbra is fennáll az alkotmányos tulajdonvédelem.

#### *A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre*

9. Jelen ügyben az Indítványozónak vitán felül tulajdonjogi igénye állt fenn – mind polgári jogi, mind pedig alkotmányjogi értelemben – az alperesnél vezetett azon számláján található pénze felett, amely nem az óvadék/fedezet biztosítását hivatott szolgálni. Az azon található több mint 14 millió forint Indítványozó tulajdonát képezte, az általa realizált nyereségek, illetve az általa a különböző ügyletek megkötésére rendelkezésre bocsátott pénzüsszeg kerültek itt vezetésre. A bankszámlapénz polgári jogi értelemben és az ennél tágabb alkotmányjogi területen is tulajdonhoz való jog tárgyát képezheti és nagyon fontos aláhúzni, hogy ezen összeg nem egy esetleges sikeres művelet eredményeként volt várható, hanem Indítványozó által már realizált, tényleges és létező bevétel, illetve a szolgáltató rendelkezésére bocsátott, nem vitatottan az Indítványozó tulajdonát képező összeg.

10. Ezt a bevételt az alperes a keretszerződés és az annak ellentmondó üzletszabályzat alkalmazásával, jogellenes módon (legalábbis arra egyértelműen feljogosító szerződéses rendelkezés hiányában) elvonta és ezen elvonás jogszerűségét a bírósági eljárásokban igazolni nem tudta.

11. Az Indítványozó jogsérelmét tehát a jogellenes alperesi eljárás keletkeztette, ugyanakkor az eljáró választottbírósági és rendesbírósági fórumok konzerválták azt.

Amennyiben ugyanis érdemben foglalkoztak volna Indítványozó tulajdonsérelmével, úgy a tulajdonkorlátozás jogalapjának hiánya észlelésekor kellett volna minden további vizsgálat lefolytatását mellőzve megítélni a kárigényét az Indítványozónak.

12. A tulajdonhoz való jog korlátozása az alkotmánybírósági gyakorlat és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében az általános alapjogi teszt alkalmazásával vizsgálandó – lévén nem kisajátításról van szó az alapügyben, amely indokolná a speciális, közérdekűségi teszt alkalmazását. Kiindulásként rögzítem, hogy általánosságban Indítványozó nem tartja alkotmányellenesnek a tulajdonhoz való jog szerződéses korlátozását, ezt jelen ügy speciális körülményei teszik elfogadhatatlanná számára. Az a speciális körülmény, hogy az Indítványozó tulajdonát képező számlán elhelyezett un. szabad pénzeszköz tulajdonjogát csak az un. deviza spot ügyletek esetén lehetett volna korlátozni, márpedig az Indítványozó nem deviza spot ügyletet kötött, ahogy ezt jogilag senki az eljárások során nem vitatta.

13. A szükségességi-arányossági teszt első lépése a legitim cél azonosítása, avagy, hogy az Indítványozó alapjoga korlátozásának szükségességét alátámasztja-e egy másik alapjog, vagy alkotmányos érték fennállása. Jelen ügyben álláspontom szerint nem azonosítható ilyen legitim cél, már csak abból kifolyólag sem, hogy a korlátozásra nem egy előre látható jogalapon (szerződéses feltétel alapján) került sor, mivel az egyes – az Indítványozóval kötelező jelleggel aláíratott, egyoldalúan meghatározott feltételeket tartalmazó – keretszerződés és üzletszabályzat ellentmondásban álltak és a mai napig állnak is egymással. Ebből kifolyólag pedig az alperes eljárása önkényesnek minősül, amely eljárás bíróságok általi „szentesítése” konzerválja az Indítványozó alapjogsérelmét.

14. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság a korlátozást mégis legitimnek tartaná, úgy az alkalmasság kapcsán előadom, hogy egymásnak ellentmondó szerződési feltételek nem tekinthetők alkalmasnak tulajdonjog korlátozásra – tulajdonképpen nem szolgálják egyik fél érdekét sem és nem áll logikai összefüggésben ilyen ellentmondó feltételekkel a tulajdonkorlátozást elérni. Az is egészen bizonyosan állítható, hogy létezik alkalmasabb eszköz a tulajdonjog korlátozására, mint az önkényes elvonás tisztázatlan szerződési feltételek közül az alperesnek kedvezőbbet hivatkozva. Az arányosság kapcsán pedig rámutatok, hogy Indítványozó teljes, az alperesnél kezelt szabad pénzeszközét elvonta a másik fél, így arányosítani a sérelmet nem lehet, a tulajdonhoz való jogának teljes kiüresítésére került sor.

15. Előbbi tesztet kellett volna alkalmaznia a rendesbírósági eljárásban is a fórumnak,

illetőleg a választottbíróknak, amikor a tulajdonkorlátozás fennálltát észlelték és általuk is elismerten nem egyértelmű szerződési feltételeket azonosítottak. Erre nem került sor, így a bírói fórumok sértették az Alaptörvény 28. cikkét is, amely részükre ír elő kötelezettséget az előttük fekvő jogviták alkotmányos elbírálása tekintetében.

16. Összefoglalóan tehát az Indítványozó tulajdonhoz való jogának korlátozására nyilvánvalóan alaptörvény-ellenesen került sor, így az ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését. Ennek megítélésére a választottbírói ítéleteket felülvizsgáló rendesbírói fórumoknak lett volna hatásköre és eszköze is, de erre nem került sor, ebből fakad döntéseik alaptörvény-ellenessége.

17. Figyelemmel arra a tényre, hogy az alkotmánybírói gyakorlat a tulajdonhoz való jogot a gazdasági alkotmányosság kérdéseinek keretében tárgyalja – akárcsak a fogyasztóvédelmet – az alábbiakban az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének releváns gyakorlatát hivatkozom, mint amely összefüggésben áll jelen ügy megítélésével.

#### **A fogyasztói érdekek védelme**

18. Az Alkotmánybíróság egy ügyben már megállapította: „a szerződéseken, mint jogi kereteken keresztül megvalósuló gazdasági verseny fogyasztóvédelmi célú korlátozásának alkotmányos alapjait teremtette meg az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése, anélkül azonban, hogy konkrét fogyasztói jogosultságokat megfogalmazott volna. Mind a gazdasági verseny, mind a fogyasztói jogok védelme olyan állami kötelezettség, amelyhez külön nevesített alapjogok is kapcsolódnak [pl. vállalkozáshoz való jog (XII. cikk), tulajdon védelme (XIII. cikk)]. Önmagában ebből a rendelkezésből tehát nem vezethető le, hogy egy szerződéses jogviszonyban miként kell a jogokat és kötelezettségeket a fogyasztó és a vele szerződő fél között elosztani, miként kell a fogyasztói érdekek védelmét érvényre juttatni.” {3175/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [10]}

19. Az Alkotmánybíróság azt is rögzítette, hogy szűkebb értelemben gazdasági alkotmánynak a gazdasági rend alkotmányból eredő szabályait nevezzük. Ide tartoznak egyes alapvető jogok (a munka, a foglalkozás szabad megválasztása, a vállalkozás joga, a tulajdon védelme), a közpénzügyek, de az állam szociális szerepvállalása is – ez utóbbi, mint a társadalmi szolidaritás kifejeződésének Alaptörvényben való megjelenése. A gazdasági

alkotmány más megfogalmazásban olyan összefoglaló név, amelynek elemei alapvetően három fő csoportba rendezhetők: a) a gazdasági jogok elismerése, a tulajdon védelme (XIII. cikk), a munka és foglalkozás szabad megválasztása, a vállalkozás joga (XII. cikk), ezekkel összefüggésben a verseny védelme (M) cikk), b) a közpénzügyek (adózás, költségvetés, államadósság, pénzrendszer) c) a szociális biztonság nyújtása (XIX. cikk).

20. Jóllehet az előző Alkotmány korábban deklarálta, hogy Magyarország piacgazdaság (a tervgazdaság elvetéseként), az Alaptörvény a gazdasági rendszerről nem tartalmaz hasonló döntést. Ugyanakkor az Alapvetés szabályai között [M) cikk] szerepel, hogy hazánkban a vállalkozás szabad, és az állam biztosítja a verseny feltételeit, továbbá mindenkinek joga van a tulajdonhoz [XIII. cikk (1) bekezdés].

21. Az Alkotmánybíróság a 3192/2012. (VII. 26.) AB határozatában arra is rámutatott arra, hogy bár az Alaptörvény – szemben a korábbi Alkotmánnyal – nem nevesíti külön a piacgazdaság követelményét, az alkotmánybírósági gyakorlat alapján annak két létfontosságú elemét, a vállalkozás és a verseny szabadságát azonban tartalmazza (Indokolás [19]). Kifejtette továbbá: „A piacgazdaság, és így az Alaptörvény M) cikke által védett vállalkozás és verseny szabadsága működésének elengedhetetlen feltétele a szerződési szabadság, amely ennek következtében szintén élvezi az Alaptörvény védelmét. Ezt támasztják alá a szerződési szabadságnak a Ptk.-ban foglalt garanciális szabályai is.” (Indokolás [21])

22. Az Alkotmánybíróság a 8/2014. (III. 20.) határozatának I./1 pontja megállapítja, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdés második mondatából –védi a fogyasztók érdekeit – az következik, hogy a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő intézményrendszer létrehozására és fenntartására, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotására kötelezi a Magyar Állam jogalkotóit.

*Fenti gyakorlat jelen ügyre vonatkoztatása*

23. Amint az a fentiekben is rögzítésre került, Indítványozó tisztában van vele, hogy az alkotmányjogi panaszban csak az Alaptörvény „Szabadság és felelősség” részében biztosított alapjogainak sérelmét panaszolhatja és szűk körben teszi emellett lehetővé az alkotmánybírósági gyakorlat a jogállamiság klauzulájának sérelmét állító beadványok vizsgálatát, így a fogyasztók védelmét kitűző, főként a jogalkotót terhelő alkotmányos alapelvet csupán annak ügyben játszott kiemelt szerepe miatt hivatkozta.



24. A választottbírósi eljárás során vita tárgya volt – alperesi oldalról – hogy Indítványozó fogyasztónak minősül-e. Ugyanakkor a választottbírósi ítélet már maga is rögzíti a fogyasztói státuszát Indítványozónak, épp ezért sérelmes fokozottan a döntés további tartalma és az érvénytelenítési per kimenetele.

25. Az imént hivatkozott alkotmánybírósi gyakorlatból is kitűnően, noha elsődlegesen a jogalkotóra ró terhet ezen alaptörvényi szabályozás, ám álláspontom szerint nem tehetünk úgy, mintha a jogalkalmazóra – konkrétan az eljáró bírói fórumokra – nem telepítene speciális követelményeket az M) cikk (2) bekezdésének gyakorlatba történő átültetése kapcsán az Alaptörvény, főként összeolvasva ezen elvárást (ti. fogyasztók védelme) a bíróságok számára előírt értelmezési alapelvekkel is [28. cikk; R) cikk].

26. A jelen ügyben azonban a fogyasztói státusz megállapításán túl nem történt olyan intézkedés, nem került alkalmazásra egyetlen olyan jogszabály sem, amely a fogyasztók védelmét szolgálná. Indítványozó – anélkül, hogy ezeket a maguk teljességében idézné – a választottbírósi és a rendesbírósi szakban is felhívta azon, főként polgári jogi szabályokat, amelyek alkalmazása kógens előírásen alapul és ha fogyasztó szerepe az ügyben, akkor nem lehet opcionális a figyelembe vételük. Ez a kötelezettség azonban nem tudatosult az eljáró fórumokban, sem a szerződés értelmezése körében, sem pedig magának a választottbírósnak a hivatalból kötelező hatáskörvizsgálata esetén (illetőleg annak elmaradásakor). Ez eredményezte azt a helyzetet, hogy Indítványozó jogait valójában nem a törvényes bírói fóruma ítélet meg, hanem egy egyoldalú szerződési feltétel alapján, Indítványozóval előre meg nem tárgyalt, így semmis szerződési feltételként kikötött választottbírósi ítélet meg.

**A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog – ezen belül is a törvényes bíróhoz való jog – sérelme**

27. Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybírósági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog” [315/E/2003. AB határozat]

28. „A „tisztességes eljárás” (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan – az 57. § többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt az – 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás ’méltánytalan’ vagy ’igazságtalan’, avagy ’nem tisztességes’ [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

29. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelménye több elvet és garanciális elemet is magában foglal, így a törvény által felállított bírósághoz fordulás jogát, a pártatlanság, valamint a jogegyenlőség követelményét, az ésszerű időn belüli eljárást, a fegyveregyenlőség elvét és a jogorvoslathoz való jogot is.

30. Több alkotmánybírósági döntés rámutatott, hogy az eljárás tisztessége olyan minőség, amely az eljárás egészének figyelembevételével ítélni lehet. Az Alkotmánybíróság az erre vonatkozó döntéseiben meghatározza a tisztességes eljárás által megkövetelt általános ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal „szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye” [pl. 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118 120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

31. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog magában foglalja a törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelményt is, melyből levezethető a törvényes bíróhoz való jog követelménye.

32. Az Alkotmánybíróság a 12/2017. (VI. 19.) számú határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el.

33. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.

34. Az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható” (ABH 2009, 2352, 2354–2355.).

35. Figyelemmel arra, hogy a t. Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Egyezményét kikényszerítő strasbourgi bírói fórum gyakorlatára is tekintettel van az egyes ügyek megítélésénél, az alábbi releváns gyakorlatot idézem. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye

(a továbbiakban: EJEE) 6. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességesen [...] tárgyalja [...] polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában [...]” Az EJEB gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jog kiemelt jelentőségű helyet foglal el, ezért semmi nem indokolhatja korlátozó értelmezését {Perez kontra Franciaország [GC] (47287/99.), 2004. február 12., 64. bekezdés}

36. Az EJEB következetes gyakorlata szerint az „eljárás egészét” veszi figyelembe, vagyis akkor állapítja meg, hogy sérült az EJEE 6. cikk 1. bekezdése, ha a lefolytatott eljárás egészében nem felelt meg a tisztességes tárgyalás követelményeinek. Egyes eljárási hibák önmagukban nem feltétlen vezetnek az eljárás „tisztségtelenségére” [Barbera, Messegue és Jabardo kontra Spanyolország (10590/83), 1988. december 6., 89. bekezdés; Mirilashvili kontra Oroszország (6293/04.) 2008. december 11., 165. bekezdés].

37. Az EJEE 6. cikk 1. bekezdése értelmében a bíróságnak „törvény által felállított”-nak kell lennie. Az Egyezmény 6. cikke szerinti „törvény által felállított” kifejezés azt hivatott biztosítani, hogy „egy demokratikus társadalomban a bírósági szervezet nem a végrehajtó hatalom mérlegelésétől függ, hanem az Országgyűléstől származó törvények szabályozzák” [Zand kontra Ausztria (7360/76.), idézi: Miracle Europe Kft. kontra Magyarország (57774/13.), 2016. január 12., 51. bekezdés]

38. Az EJEB rámutatott, hogy a „törvény” nem csak a bírósági szervek létrehozását és illetékességét szabályozó jogszabályokat jelenti, hanem minden olyan rendelkezést, amelynek a megsértése szabálytalanná tenné egy vagy több bíró közreműködését egy ügy tárgyalásában. Ilyen rendelkezések például azok, amelyek a bírósági tanács tagjainak függetlenségét, a hivatali idő hosszát, a pártatlanságot és az eljárási garanciák meglétét szabályozzák [Coeme és mások kontra Belgium (32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 és 33210/96), 2000. június 22., 99. bekezdés; Gurov kontra Moldova (36455/02.), 2006. július 11., 36. bekezdés].

39. Az EJEB gyakorlatában hangsúlyosan jelenik, hogy a bíróságok egy demokratikus társadalomban bizalmat kell, hogy keltsenek a nyilvánosságban és az eljárásban érintett felekben. Annak eldöntésében, hogy jogosak-e az aggályok egy konkrét bíróság függetlenségével vagy pártatlanságával kapcsolatban, az eljárásban érintett felek álláspontja fontos, de nem döntő jelentőségű. Döntő jelentősége annak van, hogy a felek kétségeit objektív alapon igazolni lehet-e (Morris kontra Egyesült Királyság (38784/97.), 2002. február 26., 58.



bekezdés; Miroshnik kontra Ukrajna (75804/01.), 2008. november 27., 61. bekezdés] E tekintetben még a látszatnak is lehet bizonyos jelentősége, vagyis „nem csak igazságot kell szolgáltatni, hanem úgy is kell látszania, hogy igazságot szolgáltatnak” [De Cubber kontra Belgium, 1984. október 26., 26. bekezdés]. Az EJEB ezért sokszor együtt vizsgálja a törvényes bíróhoz való jog követelményét a függetlenség és az objektív pártatlanság követelményével [Sacilor Lormines kontra Franciaország (65411/01.), 2006. november 9., 62. bekezdés]. Az EJEB gyakorlatát tehát abban lehet összefoglalni, hogy az eljáró bíró kiválasztásának, illetve az ügyelosztási rend elveinek és egyéb törvényi szempontjainak mindig ellenőrizhetőnek kell lennie. Ellenkező esetben a szabályozás felvetheti, hogy a függetlenség és pártatlanság hiányának látszatát keltse, és hogy nem biztosítja azt az előreláthatóságot és bizonyosságot, amely ahhoz kell, hogy egy bíróság „törvény által felállított” bíróságnak minősüljön. [Miracle Europe Kft. kontra Magyarország (57774/13.), 2016. január 12., 63. bekezdés]. Az EJEB hangsúlyozta azt is, hogy az eljáráshoz kapcsolódó fenti hibákat nem lehet kijavítani a későbbi fellebbezéssel, illetve felülvizsgálattal [Miracle Europe Kft. kontra Magyarország (57774/13.), 2016. január 12., 63. bekezdés].

40. Az EJEB gyakorlatából fontos továbbá, hogy olyan hatóság is „bíróságnak” minősülhet a fogalom szubsztantív értelmében a 6. cikk 1. bekezdése szempontjából, amelyet az adott Állam joga nem tekint bíróságnak (Sramek kontra Ausztria, § 36). A bíróságot – a fogalom szubsztantív értelmét tekintve – az igazságszolgáltatási funkció határozza meg, vagyis az, hogy a hatáskörébe tartozó ügyeket előírt rendben lefolytatott eljárás után az arra irányadó jogszabályok alapján dönti el (Sramek kontra Ausztria, § 36; Ciprus kontra Törökország [GC], § 233). A döntés jogereje a „bíróság” lényegi fogalmának része. Az eljárásnak „a vita tárgyát képező ügy eldöntését” kell eredményezni, ami a 6. cikk 1. bekezdése szerinti elvárás (Bentham kontra Hollandia, § 40). A puszta, kötőerő nélküli tanácsadó vélemények kibocsátására való jog tehát nem elegendő, még akkor sem, ha az ilyen véleményeket az esetek nagy többségében követik (ibid.). A 6. cikk 1. bekezdése szempontjából a „bíróságnak” nem kell az érintett ország rendes bírósági rendszerébe integrált bírói szervnek lennie. Bíróságnak minősül az is, amit olyan speciális ügyek tárgyalására állítottak fel, amelyeket a rendes bírósági rendszeren kívül is megfelelően el lehet dönteni. Az a fontos, hogy a 6. cikk 1. bekezdésének garanciái biztosítva legyenek, mind anyagi jogi, mind eljárásjogi szempontból (Rolf Gustafson kontra Svédország, § 45). Tehát a „bíróság” fogalmába beletartozhat egy korlátozott számú speciális ügy eldöntésére létrehozott testület is, feltéve, hogy körbe van bástyázva a megfelelő garanciákkal (Lithgow és mások kontra Egyesült Királyság, § 201 – a választottbírói klauzula

kontextusában).

#### *Fenti elvek jelen ügyre alkalmazása*

41. Ahogy azt már a panaszbeadvány elején is rögzítettem, jelen ügy nem a szokványos, választottbírói ítéletek elleni alkotmányjogi panasz körébe esik, ugyanis Indítványozó már a választottbírói eljárás jogalapját is vitatta és vitatja. Tehát nem a választottbírói eljárással összefüggésben hivatkozva az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított eljárási jogait – vagyis azok sérelmét, hanem azok választottbírói út általi kiüresítése miatt.

42. Vitán felül áll, hogy Indítványozó keresetét a választottbíróshoz nyújtotta be, ám annak hivatalbóli hatáskörvizsgálatot kellett volna lefolytatnia. Ennek keretében észlelnie kellett volna, hogy Indítványozó fogyasztóként kötötte a szerződéseket az alperessel, és ilyen minőségében különös körültekintéssel kellett volna vizsgálnia, hogy Indítványozó önként – a szerződési szabadságával élve – mondott-e le az állami bírósági útról, vagy netán – ahogy az jelen ügyben történt – egyoldalú és előre meghatározott szerződési feltétel került kikötésre alperes részéről, amely a polgári jog szabályai szerint eleve semmis.

43. Előbbi kötelező eljárási lépésre azonban nem került sor, a választottbírói eljárás lefolytatta az eljárását, amellyel a vonatkozó polgári eljárásjogi szabályokra is figyelemmel beszűkítette a jogorvoslati lehetőségeit az Indítványozónak és eleve jogalap nélkül ítélte meg a jogvitát, csupán azon tényre alapítva, hogy felperesként az Indítványozó maga is a választottbírói eljárás előtt indította a keresetét. Erre alapozva a választottbírói eljárás már az első tárgyalás előtt hatáskörét megállapította, egyszerűen nem adott lehetőséget tehát az Indítványozónak, hogy kifogását előterjessze. Az Indítványozó pedig rendesbírói eljárás előtt keresetét nem tudta megindítani, a szerződéses kötöttsége miatt.

44. Ezzel összefüggésben hangsúlyozom, hogy Indítványozó jogába azért történt beavatkozás, mert elvonták a törvényben meghatározott bírói fórumától. Azon alkotmánybírói gyakorlat, amely a törvényes bíróról való lemondást rögzíti a választottbíráskodás kapcsán, teljesen világos. Ám itt nem történt lemondás jogszerű keretek között, a választottbírói eljárás hatásköre tehát nem alapulhatott törvényen (illetőleg törvény által biztosítottan szerződéses kikötésen). A hatáskör vizsgálata a választottbírói eljárásnak minden esetben kötelezettsége lett volna, akkor is, ha Indítványozó a szerződésből kiindulva nem tudta

vagy nem kockáztatta azt, hogy másik – törvényben kijelölt hatáskörű és illetékességű – bírói fórumhoz forduljon.

45. Az alkotmánybírói gyakorlat a tisztességes eljárást abszolút jogként rögzíti, ám annak részjogosultságait korlátozhatónak tartja és e körben ismét a szükségesség-arányosság tesztjét szükséges elvégezni. Kiindulásként rögzítem, hogy álláspontom szerint a törvényes bíróhoz való jog olyan, az eljárás tisztességének szubsztantív követelménye, amelynek osztoznia kellene a korlátozhatatlanságban. Ám amennyiben a t. Alkotmánybíróság ezt nem osztja, úgy a legitimitás szintjén vizsgálni szükséges, hogy állt-e fenn más alapjog vagy alkotmányos érték, amely a korlátozást szükségessé tette.

46. Álláspontom szerint ilyen legitim cél nem azonosítható, hacsak nem teszünk különbséget az állami és a választottbírói út között törvényesség kérdésében. Meglátásom szerint a választottbírói út törvényesnek kell lennie, amelynek alapkövetelménye, hogy jogszerű szerződési kikötésen nyugodjon a hatásköre. Amennyiben van ilyen jogszerűen meghatározott jogalap, úgy az állami bírói útról való „letérést” indokolhatja a gazdasági szereplők speciális igényeinek kiszolgálása a vitarendezésben – így akár egy kifejezetten magas szakmai kvalitású bírói testület eljárása lehet célja az állami bíróságról való lemondásnak – de hangsúlyozom, nem a törvényességtől való eltérésnek.

47. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság legitimnek találja Indítványozó jogának korlátozását, úgy az alkalmasság kérdését nem érintve – mivel objektíve alkalmas volt a beavatkozás a cél elérésére – a beavatkozás mértékén (szükségességén) és arányosságán folytatva a vizsgálatot arra kell konkludálnunk, hogy Indítványozó jogába nem meghatározott mértékben került sor beavatkozásra, hanem ezen alapjog tekintetében is a teljes kiüresítés következett be, hiszen a választottbírói út érvényes jogalap nélkül járt el és ítélet meg Indítványozó ügyét.

48. A törvényes bíróhoz való jog sérelme miatt pedig Indítványozótól megvonásra került a teljes felülvizsgálat lehetősége is, hiszen a választottbírói eljárás sajátja, hogy annak csak szűk körben van bírósági kontrollmechanizmusa. Ez teljesen rendjén van egy olyan esetben, amikor a szerződő felek önszántukból, döntésük jogi következményének tudatában, közösen állapodnak meg a választottbírói út kikötésében. Ám jelen ügyben erről szó sem volt, az alperes általános szerződési feltételei között megtárgyalás nélkül került kikötésre az állami bíróságtól

eltérő fórum, amely az Indítványozó szerződési szabadságát, így valójában önrendelkezését is sértette.

49. Összefoglalva tehát Indítványozó törvényes bíróhoz való jogába – ezzel a tisztességes eljáráshoz való jogába – történt alaptörvény-ellenes beavatkozás, amelyet az eljáró bírói fórumok konzerváltak.

### III. Kérelem

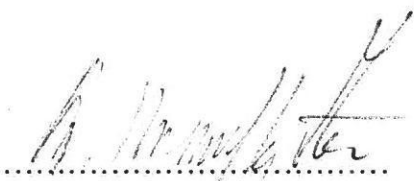
Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogon belül a törvényes bíróhoz való jogot.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem, hogy a Kúria Gfv.VII.30.390/2018/4. számon hozott ítéletét, valamint a Kúria eljárását megelőző eljárásban a Budapest Környéki Törvényszék 5.G.40.372/2017/13. számú ítéletét, valamint a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság 8/2016. számú ítéletét, mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg.

Kelt: Budapest, 2019. július 15.

Tisztelettel,

Indítványozó képviselőjében:

  
.....  
**Dr. Társai Alice**  
ügyvéd  
1122 Budapest, ...  
DESSELYN GYÖRGY, DAVID VALAMINT  
TÁRSAI CIVILIZÁCIÓS ÉS JÓVŐI IRODA

**Dr. Társai Alice**  
ügyvéd  
1122 Budapest, ...  
DESSELYN GYÖRGY, DAVID VALAMINT  
TÁRSAI CIVILIZÁCIÓS ÉS JÓVŐI IRODA



